بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

پشت بە حوکمی برگەی (١)لە ماددەی (٥٦)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو و، لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم، پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (١٤)ی رۆژی ١٠/١١/٢٠١٠ بڕیاری دەرچوواندنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (١٤)ی ساڵی ٢٠١٠

یاسای وەزارەتی رۆشنبیری ولاوانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوە و دەستەواژانەی دادێن، واتاکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی رۆشنبیری و لاوان لە هەرێمدا.

سێیەم: وەزیر: وەزیری رۆشنبیری و لاوان لە هەرێمدا.

چوارەم: لاوان: ئەو توێژەی کە تەمەنیان لە نێوانی (١٤) ساڵ تا (٣٤) ساڵە.

ئەرك و ئامانجەکان

ماددەی دووەم:

وەزارەت بەجێ گەیاندنی ئەم ئەرك و ئامانجانەی دادێن، دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: بایەخدان بە بنیات نانی ژێرخانی پێویست بۆ پەرەپێدانی بوارەکانی رۆشنبیری و هونەر و وەرزش و قاڵ کردنەوەی تواناکانی لاوان لە هەرێمدا.

دووەم: بلاوکردنەوە و پەرەپێدانی کولتووری کوردستان بەو جۆرەی رەسەنایەتی و پاراستنی کەلەپوور پتەو دەکات و، گەشە بە نەریتی مەدەنی و پێشکەوتنخواز لە بواری چالاکی کولتووری و هونەری و وەرزشی و لاوان دەدات و، رێز گرتن لە فرەیی هزری کولتووری و نەتەوەیی و بایەخدان بە زمانی کوردی و زمانی نەتەوەکانی دیکەی هەرێم و، بەو جۆرەی پشتگیری لە رۆحی ولاتایەتی (هاوولاتی بوونی)کوردستانی وکرانەوە بەرەو چاوگەکانی کولتووری جیهانی دەکات.

سێیەم: پەرەپێدانی پەیوەندیی کولتووری و وەرزشی و چالاکیی لاوان لەگەڵ کوردستانیانی وڵاتانی دراوسێ و جیهان و ناوچەکانی دیکەی عیراقی فیدراڵ و گەلانی ناوچەکە و جیهان.

چوارەم: پشتیوانی کردن و هاندانی بزاڤی دانان و وەرگێڕان و بڵاوکردنەوە و، ڕێزنان لە نووسەر و ئەدیب و هونەرمەند و ڕۆژنامەنووس و داهێنەران، لە ڕێی دەست گیرۆیی کردنی چالاکییەکانیان و چاپ کردنی بەرهەمی جۆربەجۆریان بەگوێرەی پرەنسیپی تایبەت لەگەڵ پاراستنی مافی بەدەست هاتوویان.

پێنجەم: هەماهەنگی کردن لەگەڵ وەزارەت و لایەنانی پەیوەندیدار و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی لە هەرێمدا، بەو جۆرەی پێداویستەکانی پەرەپێدانی مرۆیی و بڵاوکردنەوەی کولتووری کاری هاوبەش و خۆبەخشانە لە نێو کۆمەڵدا بەجێ دەگەیەنێت.

شەشەم: داڕشتنی پلانی پێویست بۆ پشتگیری کردنی بزاڤی وەرزشی و چالاکیی لاوان و هاندان و چاودێری کردن و ڕێزگرتنی وەرزشوانان، لە ڕێی هەماهەنگی کردن لەگەڵ لیژنەی ئۆلۆمپیی کوردستان بە ئامانجی پەرەپێدانی واقیعی بزاڤی وەرزش لە هەرێمدا.

حەوتەم: دامەزراندنی کتێبخانەی نیشتیمانی و ناوەند(سەنتەر)ی بەڵگەداری و ئەرشیفکاریی کوردستان و، بایەخدان بە کتێبخانەی گشتی و چالاکییەکانی پەیوەندیدار بە بوارەکانی ڕۆشنبیریی منداڵ و هونەری شێوەکاری و سینەما و شانۆ و مووزیك و فۆلکلۆر و کولتووری میللی و دروست کردنی مافوور و، پیشەسازیی میللیی دەست و دابین کردنی هۆڵ بۆ هونەری شێوەکاری، بۆ نمایشی شانۆیی و سینەمایی هاوچەرخ و کردنەوەی پیشانگای کتێب.

هەشتەم: ساز کردنی فیستیڤاڵ و کۆڕ و وۆرك شۆپی ڕۆشنبیری و هونەریی و وەرزشی و، چالاکیی وەرزشی تایبەت بە لاوان و هاندان و پشتیوانی کردنی چالاکی و جموجۆڵی ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنیی تایبەت بەم بوارانە.

نۆیەم: هەماهەنگی کردن لەگەڵ لایەنانی پەیوەندیدار، سەربارەت بەوەی پەیوەستە بەکاری ئاژانسەکانی هەواڵ و دەرکردنی ڕۆژنامە و گۆڤار و پەخشی ئێزگە و تەلەفزیۆن، بە ئامانجی گەیاندنی سیاسەتی حکوومەتی هەرێمی کوردستان، هێندەی پەیوەستە بە بوار و جموجۆڵی ڕۆشنبیری و هونەری و وەرزشی و میدیایی و یەکێتییەکان و تیپەکانی هونەر و یانە ئەهلییەکانی وەرزش و هۆڵەکان و قوتابخانە و پەیمانگاکانی وەرزش و هونەر و یاریگاکانەوە.

دەیەم: بایەخدانی تایبەت بە بوارەکانی کولتوور و هونەر و وەرزشی ژنانە و، کار کردن لە پێناو بڵاوکردنەوەی کولتووری جەندەر (جۆری کۆمەڵایەتی).

یازدەهەم: بەشداری کردن لەگەڵ وەزارەتانی پەیوەندیدار بۆ دارشتنی سیاسەتێکی نیشتیمانیی کوردستانی، بۆ کارا کردنی بەشدار بوونی لاوان لە کاروباری گشتی و ناوەندەکانی بڕیار و کار کردن لە پێناو چارەسەرکردنی گرفتەکانی لاوان و شیاندنیان لە رێی بەشداری کردن لە پرۆسەی پەرەپێدانی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتیدا.

دوازدەهەم: پشتیوانی کردن و بایەخدان بە لاوانی خاوەن پێداویستی تایبەت و کار کردن بۆ بەرز کردنەوەی وزە و توانایان لە بواری هەمەجۆردا.

سێزدەهەم: هۆشیار کردنەوە بە زیانی بەکارهێنانی ماددەی هۆشبەر لە کۆمەڵگادا و قەدەغە کردنی بەکارهێنانی ماددەی چالاکی بەخش و یاساغ لە ئاستی نێودەوڵەتیدا لە بواری وەرزش.

چواردەهەم: هاندانی کەرتی تایبەت لە بواری چالاکیی رۆشنبیری و هونەری و وەرزش و لاوان بە گوێرەی یاسا.

پازدەهەم: بایەخدان بە کولتووری کوردی لە پاشکۆکانی کولتووری لە باڵیۆزخانە و کونسوڵخانەکانی عیراق و، هەروەها لە نووسینگە و نوێنەرایەتییەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە.

ماددەی سێیەم:

وەزارەت بریتییە لەم پێکهاتانەی دادێن:

یەکەم: وەزیر: ئەو سەرۆکی باڵای وەزارەتە و بەرپرسە لە ئاراستە کردنی کارو سیاسەتەکەی و، سەرپەرشتی کردن و چاودێری کردنی چالاکییەکانی و، لە هەموو بڕیار و فەرمان و رێنماییەکی بە گوێرەی حوکمەکانی ئەم یاسایە لەوەوە دەردەچن و بە سەرپەرشتیی ئەویش جێبەجێ دەکرێن، بەرپرسە، لە هەموو ئەوانەی پەیوەندیی بە ئەرکەکانی وەزارەت و پێکهاتەکان و دەسەڵاتەکانی و تێکڕای کاروباری تەکنیکی و دارایی و ئابووری و کارگێڕی و رێکخستنەوە هەیە، بەوەی ئەندامێکی هاوکاریەتی بەرامبەر بە ئەنجومەنی وەزیران بەرپرس دەبێت، بۆشی هەیە هەندێك لە دەسەڵاتی خۆی بداتە هەر کام لە دوو بریکارەکەی وەزارەت، یان بەڕێوەبەرانی گشتی، یان کەسێك کە لە وەزارەتدا بە گونجاوی دەزانێت.

دووەم: نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر، بەڕێوەی دەبات، بڕوانامەی بەرایی زانكۆی بەدەست هێناوە و، چەند فەرمانبەرێكیش یاریدەی دەكەن.

سێیەم: بریكاری وەزارەت بۆ كاروباری رۆشنبیری و هونەر: یاریدەی وەزیر دەدات لە ئاراستەكردنی وەزارەت و سەرپەرشتی كردنی كاروباری لە چوارچێوەی ئەو دەسەڵاتەی لەلایەن وەزیرەوە پێی دەسپێردرێت، بە مەرجێك بەلای كەمەوە بڕوانامەی بەرایی پسپۆریی زانكۆی بەدەست هێنا بێت و لەوانەی خاوەن شارەزایی و كردن(ممارسە) بێت.

چوارەم: بریكاری وەزارەت بۆ كاروباری وەرزش و لاوان: یاریدەی وەزیر دەدات لە ئاراستەكردنی وەزارەت و سەرپەرشتی كردنی كاروباری لە چوارچێوەی ئەو دەسەڵاتەی لە لایەن وەزیرەوە پێی دەسپێردرێت، بە مەرجێك بەلای كەمەوە بڕوانامەی بەرایی پسپۆریی زانكۆی بەدەست هێنا بێت و لەوانەی خاوەن شارەزایی و كردن(ممارسە) بێت.

پێنجەم: نووسینگەی هەردوو بریكاری وەزارەت: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر، بەڕێوەی دەبات، بڕوانامەی بەرایی زانكۆی بەدەست هێناوە و، چەند فەرمانبەرێكیش یاریدەی دەكەن.

شەشەم: راوێژكاران: ژمارەیان لە چوار زیاتر نابێت، بە مەرجێك بەلای كەمەوە هەڵگری بڕوانامەی بەرایی پسپۆریی زانكۆ بن و، لەوانەی خاوەن شارەزایی و كردن(ممارسە)ن و، لەلایەن وەزیریشەوە پسپۆرایەتییەكەیان دیاری دەكرێت.

حەوتەم: بەڕێوەبەریەتییە گشتییەكان: وەزارەت لەم بەڕێوەبەرایەتییە گشتیانەی دادێن پێك دێت، هەر یەكەشیان بەڕێوەبەرێكی گشتی بەڕێوەی دەبات، كە بڕوانامەی بەرایی زانكۆی بەدەست هێناوە و لەوانەی خاوەن شارەزایی و كردن(ممارسە)ن:

١- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی دیوان.

٢- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی كتێبخانەی گشتی.

٣- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی راگەیاندن و چاپ و بڵاوكردنەوە.

٤- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی كاروباری وەرزش.

٥- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی كاروباری لاوان.

٦- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی كاروباری رۆشنبیری و هونەری توركمان.

٧- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی كاروباری رۆشنبیری و هونەری سریان.

٨- بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی رۆشنبیری و هونەر و وەرزش و لاوان لە پارێزگاكانی هەرێم و ئیدارەی گەرمیاندا.

ماددەی چوارەم:

وەزارەت ئەنجومەنێکی راوێژی هەیە و پێك دێت لە:

یەکەم: وەزیر ـ سەرۆك

دووەم: هەردوو بریکاری وەزارەت ـ ئەندام، لە حاڵەتی ئامادە نەبوونی وەزیر، بریکاری دێرینی وەزارەت سەرۆکایەتیی ئەنجومەنەکە دەکات.

سێیەم: راوێژکاران ـ ئەندام.

چوارەم: بەڕێوەبەرانی گشتیی وەزارەت ـ ئەندام.

پێنجەم: هەر شارەزا یان پسپۆڕێك کە وەزیر لە ناوخۆی وەزارەت یان دەرەوەی هەڵیدەبژێرێت، بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانی هەبێت.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: بە پەیڕەوێك ئەرك و پسپۆرایەتیی پێکهاتەکانی وەزارەت دیاری دەکرێن.

دووەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی یان بەش یان هۆبەکانی وەزارەت لە نوێ بکاتەوە یان تێکەڵ بکات یان ئیلغا بکات، ئەویش لە کاتی پێویست و بە ئامانجی پەرەپێدانی کاری وەزارەت.

سێیەم: وەزیر بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی شەشەم:

وەزیر بۆی هەیە گرێبەست لەگەڵ کەسانی ئاسایی و مەعنەوی، لەوانەی خاوەن شارەزاین و پسپۆڕیی لە ناوخۆی هەرێم بکات، بۆ بەجێ گەیاندنی ئەو کارو ئەرکانەی پێی دەسپێردرێت و بۆ ئەو ماوەیەی بە گونجاوی دەبینێت و، ئەویش بە مەبەستی بەجێ گەیاندنی ئامانجەکانی وەزارەت و، بەدەست هێنانی رەزامەندیی سەرۆکایەتیی ئەنجومەنی وەزیران ئەگەر گرێبەست کردنەکە لەگەڵ کەسانی دەرەوەی هەرێمدا بوو.

ماددەی حەوتەم:

یەکەم: یاسای وەزارەتی رۆشنبیری ژمارە (١٤)ی ساڵی ٢٠٠٧ و، یاسای وەزارەتی وەرزش و لاوان ژمارە (٨)ی ساڵی ٢٠٠٧، ئیلغا دەکرێن.

دووەم: هەموو موڵك و هەبوو و میلاکی کارمەندانی هەردوو وەزارەتی رۆشنبیری و، وەرزش و لاوان دێتە ئەستۆی وەزارەتی رۆشنبیری و لاوانەوە.

ماددەی هەشتەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆکە.

ماددەی نۆیەم:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنانی پەیوەندیدار، حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

ماددەی دەیەم:

ئەم یاسایە لـە رۆژی بلاْوكردنـەوەی لـە رۆژنامـەی فـەرمیی (وەقـایعی كوردسـتان)دا جێبـەجێ دەكرێت.

محمد قادر عبدالله
(د. كەمال كەركووكی)
سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان ـ عێراق

هۆیەكانی دەرچوونی

لەبەر لە نوێ كردنەوەی وەزارەتی رۆشنبیری و لاوان لە پـاش تێكـەڵ كردنـی هـەردوو وەزارەتـی رۆشنبیری و، وەرزش و لاوان لە یەك وەزارەتدا و، بۆ ئەوەی پێكهاتە و ئامانج و ئەركەكانی دیـاری بكرێن، ئەم یاسایە دەرچووێندرا.